

ТЕМА 8

БАЗИСНІ УМОВИ ПОСТАВКИ ТОВАРУ В МІЖНАРОДНИХ КОНТРАКТАХ КУПВЛІ-ПРОДАЖУ

Основні поняття: базисні умови поставки товарів, ціна, витрати, ризик, страхівка, транспортування.

Зміст

1. Базисні умови поставки товарів. Суть та еволюція умов «ІНКОТЕРМС».
2. Характеристика умов «ІНКОТЕРМС-2020».

1. Базисні умови поставки товарів. Суть та еволюція умов «ІНКОТЕРМС»

Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів ІНКОТЕРМС визначають обов'язки контрагентів щодо поставки товару і встановлюють момент переходу ризиків від однієї сторони до іншої, а також конкретний строк поставки товару. Ці умови називаються базисними, оскільки встановлюють базис ціни.

Витрати з доставки товару в міжнародній торгівлі можуть включати: витрати на підготовку товару до відвантаження; оплату завантаження товару на транспортні засоби внутрішнього перевізника; оплату перевезення товару від пункту відправки до основних ТЗ; оплату завантаження товару на основні ТЗ; оплату вартості транспортування товару міжнародним транспортом; оплату страхування вантажу в дорозі; витрати на зберігання товару в дорозі і перевантаження; витрати на розвантаження товару в пункті призначення; витрати на доставку товару від пункту призначення на склад покупця; оплату мита, податків і зборів при перетині митного кордону.

З метою уніфікації умов контракту в міжнародній торгівлі були спроби створити єдині правила для трактування комерційних термінів і тим самим повністю уніфікувати торгові звичаї в різних країнах. Так, в 1936 р. Міжнародна торговельна палата опублікувала збірку правил з трактування міжнародних торговельних термінів «Інкотермс». Пізніше, в 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000, 2010, 2020 рр. були внесені зміни та доповнення з метою приведення цих правил у відповідність до поточної практики міжнародної торгівлі. Зокрема, при перегляді ІНКОТЕРМС у 1990 р. у статтях, що стосувалися обов'язку продавця надати докази поставки, було дозволено замінити паперовий документообіг електронним обміном даними за умови, що сторони заздалегідь домовилися. Правилами ІНКОТЕРМС 2020 використовується 11 термінів, які поділені на два класи за ознакою виду транспорту, що використовується.

Перший клас включає сім термінів, які можуть застосовуватися незалежно від обраного виду транспорту та його кількості: EXW, FCA, CPT, CIP, DPU, DAP і DDP.

Другий клас включає чотири терміни в яких пунктом поставки і місцем, до якого здійснюється перевезення товару, є порти, тому даний клас має назву «Для морського і внутрішнього водного транспорту»: FAS, FOB, CFR і CIF.

Цей документ не є обов'язковим, тому застосування правил у міжнародній практиці можливе тільки при наявності про це прямого посилання в контракті.

2. Характеристика умов «ІНКОТЕРМС-2020»

Правила для будь-якого виду чи видів транспорту:

EXW (EX Works) – франко-завод (з зазначенням пункту доставки).

Цей термін часто використовується у початкових цінових пропозиціях на продаж товарів без урахування будь-яких витрат. EXW означає, що продавець надає товари на його території або в іншому зазначеному місці (завод, фабрика, склад, тощо). Продавець не повинен ні завантажувати товари на транспорт для підвезення вантажів, ні замитнювати товари для експорту.

В умовах ІНКОТЕРМС поняття «вільно» (**франко**) означає, що покупець вільний від ризиків і всіх витрат з доставки товару до пункту, зазначеного за словом «вільно» (назва географічного пункту: морські та річкові порти, залізничні станції, аеродроми, склади, місцезнаходження продавців, покупців, вантажоодержувачів, бірж, аукціонів, прикордонні пункти, заводи-виробники продукції, будівельні майданчики об'єктів).

FCA (Free Carrier) – франко-перевізник (з зазначенням пункту доставки).

Термін FCA може мати два різних значення, кожне з яких передбачає різні рівні ризику та витрат для покупця та продавця. FCA (a) використовується, коли продавець доставляє товар, замитнений для експорту, у вказане місце, яке є його власною територією. FCA (b) використовується, коли продавець доставляє товар, замитнений для експорту, у вказане місце, яке не є його власною територією. У обох випадках товар може бути доставлений перевізнику, призначеному покупцем, або іншій стороні, призначеній покупцем.

CPT (Carriage Paid To) – перевезення оплачене до... (з зазначенням пункту призначення).

За умов CPT продавець платить за перевезення товару до зазначеного пункту призначення.

CIP (Carriage and Insurance Paid To) – перевезення і страхування оплачені до... (з зазначенням пункту призначення).

Ці умови подібні до умов СРТ з тим винятком, що продавець повинен забезпечити мінімальне страхування товару під час перевезення.

DAP (Delivered at Place) – доставка в місце призначення (з зазначенням пункту призначення).

У цьому випадку вважається, що продавець доставив товар, якщо товар перебуває у розпорядженні покупця на виді транспорту, що прибуває, і готовий до розвантаження у зазначеному пункті призначення. За умов DAP продавець повинен керувати всіма ризиками, пов'язаними з ввезенням товарів.

DPU (Delivered at Place Unloaded) – доставка в місце призначення з розвантаженням (з зазначенням пункту призначення).

Згідно з цими умовами Інкотерм, продавець повинен надати товар у розвантаженому вигляді в зазначеному місці. Продавець сплачує всі транспортні витрати (експортні збори, плата за перевезення, розвантаження з транспорту основного перевізника у порту призначення та збори порту призначення) і бере на себе всі ризики до прибуття в пункт призначення.

DDP (Delivered Duty Paid) – доставка зі сплатою мита (з зазначенням пункту призначення).

Продавець відповідальний за доставку товару у зазначене місце в країні покупця і сплачує всі витрати, пов'язані з перевезенням товару до пункту призначення, включно з митом на імпорт та податками. Продавець не несе відповідальності за розвантаження.

Правила для морських перевезень і перевезень внутрішніми водними шляхами:

FAS (Free Alongside Ship) – франко уздовж борту судна (з зазначенням порту відвантаження).

Товар вважається доставленим продавцем, якщо товар розташований уздовж борту судна (наприклад, біля причальної лінії або на баржі), призначеного покупцем у зазначеному порту відвантаження. Ризик втрати або товару переходить від продавця до покупця, коли товар розташовується уздовж борту судна, і з цього моменту покупець несе відповідальність за всі витрати.

FOB (Free On Board) – франко-борт.

Продавець доставляє товар на борт судна, призначеного покупцем, у зазначеному порту відвантаження, або закупає товари, вже доставлені таким чином на судно. Ризик втрати або товару переходить від продавця до покупця, коли товар опиняється на борту судна, і з цього моменту покупець несе відповідальність за всі витрати.

CFR (Cost and Freight) – вартість і фрахт.

Продавець доставляє товар на борт судна. Ризик втрати або товару переходить від продавця до покупця, коли товар опиняється на борту судна. Продавець повинен укласти договір і оплатити всі витрати та фрахт, необхідні для доставки товару у зазначений порт призначення.

CIF (Cost, Insurance and Freight) – вартість, страхування і фрахт.

Те ж саме, що й CFR, але з тим доповненням, що продавець також повинен забезпечити мінімальне страхове покриття ризику втрати товару покупцем або пошкодження товару під час перевезення.

Порівняння усіх умов ІНКОТЕРМС 2020 наведено в табл. 8.1.

Таблиця 8.1 - Розподіл обов'язків між продавцем (Пр.) та покупцем (Пок.) за різних умов ІНКОТЕРМС 2020

Сфера обов'язків продавця і покупця	Універсальні умови (будь-які перевезення та види транспорту)							«Морські» умови (морські/внутрішньоводні перевезення)			
	EXW	FCA	CPT	CIP	DAP	DPU	DDP	FAS	FOB	CFR	CIF
Пакування	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.
Навантаження	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.
Внутрішні перевезення	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.
Експортне мито, митний збір, податки	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.
Витрати з проходження терміналу у місці відправки	Пок.	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.
Завантаження на судно	Пок.	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.
Фрахт	Пок.	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пок.	Пок.	Пр.	Пр.
Страховка	Пок.	Пок.	Пок.	Пр.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пр.
Витрати з проходження терміналу у місці призначення	Пок.	Пок.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пр.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.
Імпортне мито, митний збір, податки	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пр.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.
Доставка до місця призначення	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.	Пр.	Пок.	Пок.	Пок.	Пок.

Питання для самоперевірки знань:

1. Що таке базисні умови поставки товарів ? У чому полягає їх мета ?
2. Опишіть сутність та еволюцію умов поставки товарів «ІНКОТЕРМС».
3. В чому полягає різниця умов поставки товарів «ІНКОТЕРМС 2010» та «ІНКОТЕРМС 2020»?
4. Охарактеризувати перший клас умов поставки товарів «ІНКОТЕРМС 2020» який включає сім термінів, які можуть застосовуватися незалежно від обраного виду транспорту та його кількості: EXW, FCA, CPT, CIP, DPU, DAP і DDP.
5. Охарактеризувати другий клас умов поставки товарів «ІНКОТЕРМС 2020» який включає чотири терміни «Для морського і внутрішнього водного транспорту»: FAS, FOB, CFR і CIF.
6. Що означає поняття «вільно» (франко) в умовах «ІНКОТЕРМС»?

Рекомендована література: основна: 1, 4; додаткова 4, 5, 11.